

29.06.2026

UKA2026/417

Inatsisartut Suleriaasianni § 33 naapertorlugu aalajangiiffigisassatut siunnersuut imaattoq matumuuna saqqummiuppara:

Saammaasseqatigiinnissamut Isumalioqatigiissitap innersuussutai, Namminersorneq pillugu Inatsit kiisalu nunasiaataasimanerup kinguneri pillugit ilisimatusarnerit tunngavigalugit, nunasiaataasimanerup kingunerinik qaangiiniarnissamut, inuiaqatigiittut nukittorsaanissamut aammalu Kalaallit Nunaata naalagaaffinngornissaanut piareersarnissamut anguniagaqarfiusumik, piffissalersugaasumik malitseqartitsiviusumillu ataatsimoortumik periusissiamik Naalakkersuisut suliaqarlutik kingusinnerpaamik UPA 2027-mi Inatsisartunut saqqummiussinissaannik peqquneqarnissaannik Inatsisartut aalajangiiffigisassaattut siunnersuut.

(Inatsisartunut ilaasortaq Mette Arge-Hammeken, Naleraq)

Tunngavilersuut

Kalaallit Nunaat nutaamik misissueqqinnissamik pisariaqartitsinngilaq. Kalaallit Nunaat paasisat pigineqareersut tunngavigalugit ataatsimoortumik iliuusissamik pisariaqartitsivoq.

Kalaallit Nunaata oqaluttuarisaanera inuiaqatigiinni ineriartornermut, kulturimut, oqaatsinut, kinaassutsimut kiisalu politikikkut aaqqissuussaanermut ukiuni 300 sinnerlugit annertuumik sunniuteqarsimavoq. 1721-mi qallunaat najuunnerat aallartippoq, Kalaallit Nunaallu kingorna nunasiaatitut aqunneqarluni. 1953-mi Danmarkimi tunngaviusumik inatsit allanngortinneqarmat Kalaallit Nunaata nunasiaatitut inissisimanera allanngortinneqarpoq, Danmarkillu naalagaaffianut ilanngunneqarluni. 1979-mi Namminersornerullutik Oqartussat atuutilernerisigut Kalaallit Nunaat namminerisaminik akisussaaffinnik tigusinerulerpoq, 2009-milu Namminersorneq pillugu Inatsip atuutilerneratigut nammineerluni oqartussaassuseqarneq annertusineqaqqilluni.

Namminersorneq pillugu Inatsip aallaqqaataani Kalaallit Nunaat tamat akornanni inatsisit naapertorlugit namminneq aalajangiisinnaatitaallutik inuiaanerat akuerineqarpoq. Inatsimmi § 21 naapertorlugu Kalaallit Nunaata namminiilivinnissaa pillugu aalajangerneq Kalaallit Nunaata innuttaasa aalajangernerannik tunngaveqassasoq.

Oqaluttuarisaanerup ingerlanerani inuiaqatigiinni allannguutit annertuut pisimapput. Ineriartornerit ilaat inuiaqatigiinnut iluaqutaasimapput, ilaatigut ilinniartitaanikkut, peqqinnissaqarfikkut kiisalu nammineq oqartussaaffinnik tigusinerup annertusiartorneratigut. Peqatigisaanilli nunasiaataasimanerup kinguneri inuiaqatigiinni suli

assigiinngitsorpassuartigut malunniupput, ilaatigut oqaatsitigut, kulturikkut, kinaassutsikkut, inuiaqatigiinni tatiginninnikkut kiisalu atugarissaarnikkut.

Saammaasseqatigiinnissamut Isumalioqatigiissitap suliai, ilisimatusarnerit nalunaarusiallu ukiuni kingullerni saqqummiunneqartut nunasiaataasimanerup kingunerinik paasinninnissamut annertuunik paasissutissiipput. Taamaattumik paasissutissat pioreersut ataqatigiissarlugit iliuusissanut aalajangersimasunut allanngortinneqarnissaat piffissanngortoq nalilerpara.

Naalakkersuisut § 37 naapertorlugu apeqqtunut akissutini nr. 017/2026-mi oqaatigaat Namminersorneq pillugu Inatsit tunngavigalugu kalaallit namminneq aalajangiisnaatitaasut, aammalu Kalaallit Nunaata siunissaa Kalaallit Nunaanni innuttaasut namminneq aalajangigassarigaat.

Naalakkersuisut § 37 naapertorlugu akissut nr. 041/2026-mi Namminersorneq pillugu Inatsimmi § 21 Kalaallit Nunaata namminiilivinnissaanut inatsisitigut tunngaviusoq pillugu paasissutissiipput.

Naalakkersuisut § 37 naapertorlugu akissut nr. 071/2026-mi nunasiaataasimanerup kinguneri inuiaqatigiinni sulii malunniunnerat pillugu paasissutissiipput, ilaatigut Saammaasseqatigiinnissamut Isumalioqatigiissitap suliai ilisimatusarnerillu assigiinngitsut innersuussutigalugit.

Taamaattumik siunnersuutip siunertarinngilaa paasissutissanik pioreersunik uteqqilluni nutaamik misissueqqissaarnernik imaluunniit nutaamik isumalioqatigiissitaliornermik aallartitsinissaq. Paasisat, misilittakkat, inatsisitigut tunngaviit ilisimatusarnerillu pigineqareersut ataatsimut katersorlugit anguniakkanut aalajangersimasunut, piffissaliussanut malitseqartitsinermullu tunngaviliinissaq siunertaavoq.

Kalaallit Nunaata nunarsuarmi inissisimanera aamma allanngoriartorpoq. Issittup pingaaruteqarnerulernera, aatsitassat, nunani tamalaani sillimaniarneq, silap pissusiata allanngoriartornera kiisalu nunat angisuut Kalaallit Nunaannut soqutiginninnerat pissutigalugit Kalaallit Nunaata siunissaa oqaluttuarisaanermut kisimi tunnganngilaq. Aamma inuiaqatigiittut imminut napatissinnaassutsimut, aningaasaqarnikkut ineriartortitsinermut, nammineq oqartussaaffinnik piginnaasanillu ineriartortitsinermut, nunanut allanut attaveqarnermut kiisalu naalagaaffinngornissamut piareersarnermut tunngavoq.

Taamaattumik ataatsimoortumik periusissiap minnerpaamik makku ilaatissagai naleqquttutut isigineqarpoq:

1. nunasiaataasimanerup kingunerinik qaangiiniarnissamut suliniutit,
2. oqaatsinik, kulturimik, kinaassutsimik inuiaqatigiinnilu ataatsimoornermik nukittorsaaneq,
3. innuttaasut peqataatinneqarnissaat inuiaqatigiinnilu tatiginninnerup nukittorsarneqarnissaa,
4. Kalaallit Nunaata nammineq oqartussaaffiisa, piginnaasaqarfiisa inuiaqatigiittullu imminut napatissinnaassusiata ineriartortinneqarnissaat,
5. Namminersorneq pillugu Inatsimmi § 21 tunngavigalugu naalagaaffinngornissamut piareersarneq, kiisalu
6. anguniakkanut piffissaliussat, akisussaaffiit malitseqartitsinissamullu aaqqissuussineq.

Siunnersuutip siunertarinngilaa Inatsisartut maanna Kalaallit Nunaata qaqugu naalagaaffinngornissaa aalajangiiffigissagallugu. Naalagaaffinngornissaq Kalaallit Nunaata innuttaasa aalajangigassaraat. Siunnersuutip siunertaraa taamatut aalajangiinissamut inuiaqatigiittut piareersarneq pilersaarusiorneqartumik, paasissutissanik tunngaveqartumik aammalu innuttaasut peqataatinneqarlutik ingerlanneqarsinnaanissaa.

Kalaallit Nunaata siunissaa pillugu aalajangiinerit annertuut inuiaqatigiinni tatiginninnermik, ataatsimoornermik aammalu ersarissumik pilersaaruteqarnermik tunngaveqartariaqarput. Taamaattumik paasisat pigineqareersut iliuusissanut allanngortillugit nunasiaataasimanerup kingunerinik qaangiiniarneq, inuiaqatigiittut nukittorsaaneq aammalu naalagaaffinngornissamut piareersarneq ataatsimut ataqatigiissarneqarnissaat piffissanngorpoq.

Pisortanut aningaasaqarnikkut allaffissornikkullu kingunerisassai

Siunnersuutip piviusunngortinneqarnerani Naalakkersuisut paasissutissanik, nalunaarusianik, ilisimatusarnikkut angusanik inatsisitigullu tunngavinnik pioreersunik katersineq ataqatigiissaarinerlu kiisalu periusissiamik ataatsimoortumik suliaqarnissaq allaffissornikkut isumagissavaat.

Suliaq allaffissornikkut sulisoqarnikkut atuinermik AC-mi atorfiup ukiup-ataatsip nalinganik annertussuseqartussatut naatsorsuutigineqarpoq. Tassunga aningaasartuutit 500.000 kr.-inik annertussuseqassasut missingerneqarpoq.

Aningaasartuutit ilaatigut paasissutissanik katersinermut nalilersuinernullu, oqartussanut suliamullu attuumassuteqartunut ataqatigiissaarinermut kiisalu periusissiap suliarineqarneranut atorneqassapput.

Pisariaqartitsineq naapertorlugu avataanit immikkut ilisimasalinnik suleqateqarneq, innuttaasunik kiisalu soqutigisaqaqatigiiffinnik attuumassuteqartunik peqataatitsineq aningaasartuuteqarnerunermik kinguneqarsinnaavoq. Aningaasartuutit taamaattut aningaasaliissutigineqareersut attuumassuteqartut iluanni akilerneqassapput imaluunniit immikkut aningaasaliissuteqarnissaq pillugu saqqummiunneqassallutik.

Namminersorlutik inuussutissarsiorlutut aningaasaqarnikkut allaffissornikkullu kingunerisassai

Siunnersuutip namminersorlutik inuussutissarsiorlutut toqqaannartumik aningaasaqarnikkut imaluunniit allaffissornikkut pisussaaffiliinissaa naatsorsuutigineqanngilaq.

Periusissiap suliarineqarnerani inuussutissarsiorlutut soqutigisaqaqatigiiffillu attuumassuteqartut peqataatinneqarnissaat pisariaqartut nalilerneqarpat, tamanna tusarniaanerit imaluunniit peqataatitsinissamut aaqqissuussinerit allat aqqutigalugit pisinnaavoq.

Peqataatitsineq inuussutissarsiorlutut piffissamik atuinerneq kinguneqarsinnaagaluartoq, siunnersuutip suliffeqarfinnut aningaasatigut imaluunniit allaffissornikkut piumasaqaatinik nutaanik pilersitsinissaa naatsorsuutigineqanngilaq.

Innuttaasunut aningaasaqarnikkut allaffissornikkullu kingunerisassai

Siunnersuutip innuttaasunut toqqaannartumik aningaasaqarnikkut imaluunniit allaffissornikkut pisussaaffiliinissaa naatsorsuutigineqanngilaq.

Periusissiap suliarineqarnerani innuttaasut peqataatinneqarnissaat pingaaruteqartoq nalilerneqarpoq, nunasiaataanerup kingunerisaanik qaangiiniarneq, inuiaqatigiinnik nukittorsaaneq kiisalu Kalaallit Nunaata siunissaanik ilusilersuineq innuttaasut inuunerannut inuiaqatigiinnullu tamanut attuumassuteqarmata.

Innuttaasut tusarniaanernut, innuttaasunik ataatsimiisitsinernut imaluunniit peqataatitsinissamut aaqqissuussinernut allanut kajumissutsiminnik peqataasinnaassapput. Peqataaneq innuttaasunut akiliutinik, pisussaaffinnik imaluunniit allaffissornikkut piumasaqaatinik nutaanik nassataqassanngilaq.

Siunnersuutip piviusunngortinneqarneratigut Inatsisartut innuttaasullu Kalaallit Nunaata siunissaa pillugu aalajangiinissamut tunngavissamik ataqatigiissumik, ersarissumik, ilisimasanik tunngaveqartumik piffissaliussamillu peqalernissaat anguniarneqarpoq.